

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайн середовища	Рівень вищої освіти	перший (бакалавр)
Кафедра	Дизайн середовища	Рік навчання	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Обов'язкова
Спеціальність	022 Дизайн	Семестри	4

ПРОЕКТУВАННЯ

Дизайн інтер'єрів підприємств обслуговування

Семестр 4

(30 січня – 13 травня 2023/2024 н.р.)

Викладачі	Бондаренко Вікторія В'ячеславівна, професор кафедри «Дизайн середовища» academy.bondarenko@gmail.com Северин Віктор Дмитрович, канд. мистецтвознавства, старший викладач кафедри «Дизайн середовища» viktorseverin21@gmail.com Кривуц Світлана Василівна, доцент, PhD (канд. мистецтвознавства) svkdesignsvk@gmail.com
Заняття	За розкладом
Консультації	Четвер 12.00–13.00 (за необхідністю)
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 2, поверх 2, ауд. 203
Телефон	(057) 706-02-46 (кафедра «ДС»)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи (тільки у робочі дні до 18-00). Умови листування:

- 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни;
- 2) в полі тексту листа позначити ПІБ студента, який звертається (анонімні листи не розглядаються);
- 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*.

Окрім роздруків для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультування з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна має обов'язкові передумови для вивчення, це дисципліни: «Основи проектування інтер'єрів і меблів», «Основи композиції і проектної графіки», «Кольорознавство», «Матеріалознавство та технології в дизайні предметно-просторового середовища», «Типологія будівель, споруд обладнання середовища», «Основи ергономіки», «Будівельна фізика». Студент отримує повну підтримку при опрацюванні

матеріалу обов'язкової дисципліни та підготовки її практичної/методичної стратегії. Студент може для ознайомлення запропонувати теми для опрацювання матеріалу, пов'язаного з загальною тематикою курсу.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Базою навчального тезаурусу дисципліни «Проектування / інтер'єрів підприємств обслуговування/» є складений за авторською методикою, напрацьованою викладачами кафедри «Дизайн середовища», курс практичних занять, який охоплює історичні та сучасні дані (приклади проектних розробок, методики проектування) зі світової матеріальної та художньо-проектної культури, а також розкриває сутність та актуальність проектування. Матеріал ілюструється відповідними зразками на екрані у цифровому форматі. Склад дисципліни передбачає необхідність методичних рекомендацій. Студентам надається перелік рекомендованої для опрацювання основної та додаткової літератури (монографії, книги, навчальні посібники, періодичні видання) і джерел Інтернету (див. Список рекомендованої літератури). Дисципліна викладається українською мовою із застосування інших мов (російської, англійської) задля більш природного тлумачення певних дефініцій, спеціальних термінів та першоджерел.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові науково-інформаційні матеріали, літературні джерела, у тому числі актуальні розробки в галузі проектування, сучасних технологій, підприємств – виробників матеріалів та обладнання, приклади проектування предметно - просторового середовища підприємств обслуговування можна переглянути у мережі Інтернет. Відповідні посилання на потрібний сайт надаються викладачами під час занять або за проханням студента після їх закінчення, а також в процесі електронного листування.

Свої додаткові навчальні матеріали, пошукові ескізи тощо можна запропонувати переглянути за електронною адресою: academy.bondarenko@gmail.com; viktorseverin21@gmail.com katizamoriy@gmail.com

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Для створення пошукових ескізів - білі аркуші формату А4 та графічні матеріали (за вибором студента). Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Для іноземних студентів, які недостатньо володіють державною мовою України пропонується використання необхідних для паралельного перекладу гаджетів (смартфону, планшета, ноутбуку). Головною програмою, необхідною для опанування практичного матеріалу та створення авторської дизайн-пропозиції є ArchiCAD, 3ds max, CorelDRAW. Проведення занять в системі ON-LINE – в програмах Meet, Skype та через електронну пошту.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою курсу є підготовка студентів до здійснення творчої проектної діяльності, ознайомлення їх із методикою виконання учбового завдання, надання студентіві необхідних знань і практичних навичок для самостійного виконання проектів інтер'єрів підприємств обслуговування та допоміжних службових приміщень.

Залучення студентів до аналізу інформаційних джерел та збору додаткової необхідної інформації зі стандартів спеціалізованого обладнання.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- формування у студентів системи знань у сфері виконання проектної пропозиції дизайну інтер'єрів підприємств обслуговування;
- надання їм необхідних знань та практичних навичок;

- сприяння творчому розумінню необхідності розробки мистецтвознавчих проблем з обраної теми проекту інтер'єрів підприємств обслуговування;
- сприяння розвитку професійних умінь з формулювання концепції проекту та його графічної подачі.

Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетентності: здатність аналізувати аналоги виконаних проектів за темою, здатність методичного опрацювання обраної теми та професійність графічної подачі проектною пропозиції.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни передбачає надання студентам необхідних навичок у висвітленні концепції проекту. Контент дисципліни вміщує розгляд важливих питань: методологію поетапного виконання необхідних учбових завдань; творче мислення в виконанні дизайну інтер'єрів підприємств обслуговування; основи теоретичних напрацювань, що є достатніми для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі творчої діяльності, оволодіння графічною майстерністю у створенні проектною пропозиції.

Дисципліна вивчається протягом одного семестру 2-го курсу (5 кредитів ECTS, 150 навчальних годин, в тому числі 75 годин — аудиторні практичні заняття та 75 годин — самостійні). Всього курс має 3 змістовні модулі та 10 тем.

Осіній семестр: 150 годин: 75 — практичні заняття, 75 — самостійні.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом практичних та самостійних занять. Лабораторні заняття не передбачені. Самостійна робота студентів спрямована на закріплення тем практичних занять. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз у відповідності до теми власної проектною творчої роботи. Додаткових завдань для самостійної роботи не передбачено.

РОЗПОДІЛ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
МОДУЛЬ 1. ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ПІДПРИЄМСТВ ОБСЛУГОВУВАННЯ						
30.01. - 15.03. 2023	1	практичні	Вступна бесіда. Видача завдання на проектування проектів інтер'єрів підприємств обслуговування /готелю, офісу, банку/, тощо.	5	Консультації з викладачем за темою проекту	
	2	практичні/самостійні	Збір вихідних даних про об'єкт (обміри), виконання чорнових креслень.	10/10	Консультації з викладачем за темою проекту	Пошукові ескізи приносяться на заняття
	3	практичні/самостійні	Клаузура на планувальне та функціональне рішення інтер'єрів	5/10	Консультації з викладачем за темою проекту	Письмово, пошукові ескізи приносяться

			підприємств обслуговування та допоміжних службових приміщень. вихідних даних про об'єкт (обміри), виконання чорнових креслень.			на заняття
	4	практичні/ самостійні	Виконання клаузур на перспективне кольорове та образне рішення.	10/10	Консультації з викладачем за темою проєкту	Письмово, пошукові ескізи приносяться на заняття
	5	практичні/ самостійні	Виконання пошукових ескізів кольорового та образного рішення.	10/10	Консультації з викладачем за темою проєкту	Пошукові ескізи приносяться на заняття
МОДУЛЬ 2. РОЗРОБКА ПРОЄКТНОЇ ПРОПОЗИЦІЇ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ПІДПРИЄМСТВ ОБСЛУГОВУВАННЯ						
15.03. - 13.05. 2023	6	практичні/ самостійні	Виконання клазури на загальне композиційне рішення планшетів.	5/5	Консультація за темою проєкту	Письмово, пошукові ескізи приносяться на заняття
	7	практичні/ самостійні	Побудова картону перспектив робочого середовища підприємства та допоміжного службового приміщення /кімнати відпочинку/.	10/10	Консультація за темою проєкту	Пошукові ескізи приносяться на заняття
	8	практичні/ самостійні	Перенесення креслень на планшети.	10/10	Консультація за темою проєкту	Пошукові ескізи приносяться на заняття
	9	практичні/ самостійні	Виконання чистового варіанту проєкту інтер'єрів підприємства обслуговування.	5/5	Консультації з викладачем за темою проєкту	Пошукові ескізи приносяться на заняття
	10	практичні/ самостійні	Складання пояснювальної записки.	5/5		Письмово

Проєкт виконується на трьох планшетах 60x60 (см).

1 модуль

Збір вихідних даних про об'єкт (обміри), виконання чорнових креслень.

Клазура на планувальне та функціональне рішення інтер'єрів підприємств обслуговування та допоміжних службових приміщень (ф - А3).

Виконання клазур на перспективне кольорове та образне рішення (ф – А4).

Ескізні пропозиції щодо назви підприємства обслуговування.

2 альбоми: Збір аналогів – 20 варіантів, концепція, пошукові ескізи.

2 модуль

Виконання проєкту інтер'єрів підприємств обслуговування на трьох планшетах 60x60 (см).

План підлоги з розташуванням обладнання, план стелі з розташуванням освітлювальних приладів, концепція, розгортки стін з обладнанням, 2 розрізи – повздовжній та поперечний.

Дві перспективи інтер'єрів робочого середовища підприємства та допоміжного службового приміщення /кімнати відпочинку/.

Екзаменаційний перегляд

Завершене рішення проєктної пропозиції дизайну інтер'єрів підприємства обслуговування на 3-х планшетах 60x60 (см), пояснювальна записка.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є екзаменаційний перегляд. Для отримання оцінки екзамену достатньо пройти рубіжні етапи контролю у формі модульних /поточних перевірок процесів практичної та самостійної роботи. Для тих студентів, які бажають покращити результат, передбачені письмові роботи з підготовки тез конференцій за обраними темами дисципліни (5 балів).

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

При вивченні дисципліни «Проектування» застосовано наступні методи контролю та самоконтролю, зокрема:

- методи контролю аналітичних навичок: перевірка самостійно виконаної графоаналітичної та пошукової роботи;
- рубіжний, підсумковий.

Форма організації контролю : індивідуальний контроль за результатами засвоєння знань

Рубіжний контроль:

- 1 модуль: рейтинговий перегляд 8 навчального тижня;
- 2 модуль: рейтинговий перегляд наприкінці 15 навчального тижня;

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційного перегляду.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Поточне тестування та самостійна робота			СУМА
Модуль 1	Модуль 2		
T1-T5	T6-T10	Екз. перегляд	
40	40	18-20	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національ	Бали	ECTS	Диференціація А	Національна	Бали	ECTS
-----------	------	------	-----------------	-------------	------	------

на			(внутрішня)			
відмінно	90–100	А	A++ 98–100	задовільно	64–74	D
			A+ 95–97		60–63	E
			A 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	В		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	С				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії із студентами та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі інноваційних досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими потребами здоров'я (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби тощо викладач має право перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю з керівництвом та студентами.

ПРАВИЛА СТУДЕНТА

Під час занять студент повинен обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності він має право на дозвіл вийти з аудиторії (окрім заліку або екзамену). Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. Самостійне відпрацювання обраної теми з дисципліни «Проектування» відбувається в разі відсутності студента на заняттях з будь-яких поважних причин.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, у концептуальному рішенні проєктної пропозиції тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю студент відсутній, він втрачає право отримати бали за проєкт. Наступним кроком рубіжного контролю є отримання хвостовки із вказаною датою перездачі проєкту.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали	Критерії оцінювання		
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал практичного та самостійного курсу, проявив креативне мислення при виконанні завдань, логічно обґрунтував послідовність виконання необхідних завдань, професійно виконав усі етапи завдання, додатково брав участь у доповіді конференції з обраної теми.
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми. Графічна подача акуратна, професійна, без помилок.
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок.
B	12–15	32–35	Студент добре опанував обсяг матеріалу практичного та самостійного курсу, творчо та якісно виконав усі поставлені завдання, але при цьому робота має незначні недоліки.
C	8–11	22–31	Студент в цілому добре опанував матеріал практичного та самостійного курсу, творчо та якісно виконав більшість поставлених завдань, але виконана робота має суттєві недоліки.
D	4–7	10–21	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного та самостійного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має значні недоліки (відсутність концепції, творчого підходу, неякісна графічна подача проекту тощо).
E	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного та самостійного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має багато значних недоліків (відсутність змістовного аналізу аналогів, обґрунтування концепції завдання, помилки в обробці графічного матеріалу, несвоєчасна подача виконаної роботи на екзамен без поважної причини тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента під час практичних занять, виступ на конференції за темою проекту (5 балів).

КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, ЯКІ МАЮТЬ БУТИ СФОРМОВАНІ В РЕЗУЛЬТАТІ ОСВОЄННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів дизайну та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)	Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів
-------------------------------------	--

	навчання (РН)
<p>ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, такі письмово.</p> <p>ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК 9. Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>	<p>РН 1. Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях.</p> <p>РН 3. Збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайнерського проєкту, застосовувати теорію і методику дизайну, фахову термінологію (за професійним спрямуванням), основи наукових досліджень.</p> <p>РН 4. Визначати мету, завдання та етапи проектування.</p> <p>РН 6. Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні.</p> <p>РН 11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.</p> <p>РН 16. Враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)</p>	
<p>СК 2. Здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну.</p> <p>СК 4. Здатність застосовувати навички проектної графіки у професійній діяльності</p> <p>СК 6. Здатність застосовувати у проектно-художній діяльності спеціальні техніки та технології роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).</p>	

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бондаренко В.В., Кривуц С.В. Питання екології в системі міського середовища./ Міжнародний науковий симпозіум «Сталий розвиток – стан та перспективи» SDEV'2018, Львов , 28.02.2018. С.72-73
2. Бондаренко В. В., Кривуц С. В. Творча складова в системі підготовки дизайнерів (з досвіду ХДАДМ) / Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання мистецтвознавства та мистецької освіти: сучасність і перспективи» // Збірник статей. 18-19 жовтня 2018 р., ХДАДМ. Харків, 2018.188 с.
3. Близнюк М. Екологічний дизайн: теоретичні основи, принципи, освітня складова. Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2017. Вип. 33. С. 141–153.
4. Зиміна С.Б. Стили інтер'єру / Зиміна С.Б. К.: Довіра, 2018. 360 с.
5. Коренець, Ю. М. Дизайн об'єктів та інтер'єр приміщень закладів готельно-ресторанного бізнесу: навч. посібник / Ю. М. Коренець, Є. Г. Клевцов. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2020. 162 с/

6. Катриченко С.В. Приемы формирования объектов архитектурной среды с использованием мозаики и технологии битой плитки / Журнал GISAP: Technical, sciences, construction and architecture, 2015. №7. С.23-27
7. Кривуц С.В., Скороходова А.В., Катриченко К.О. Сучасні тенденції використання акрилового скла в рішенні дизайну середовища / С.В. Кривуц, А.В. Скороходова, К.О. Катриченко / Науковий вісник будівництва // зб. наук. праць . Харків.: ХНУБА. Вип. (2) 84, 2016. С. 98-105.
8. Кривуц С.В., Бондаренко В.В. Экологический подход в дизайне инновационных строительных и отделочных материалов // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв/ Збірка наукових праць за ред. Даниленка В.Я. Х.: ХДАДМ, 2017. №1. С.23-26.
9. Михайленко В. Є. Інженерна та комп'ютерна графіка : підруч. для студ. ВНЗ // В. Є. Михайленко, В. В. Ванін, С.М. Ковальов. 5 вид. К.: Каравела, 2010. 360 с.
10. Олійник О.П. Основи дизайну інтер'єру: навч. посіб. /О.П. Олійник, Л.Р. Гнатюк, В.Г. Чернявський. К.: НАУ, 2011. 228 с.: іл.
11. Проектування готелів : навч. посіб. / А. А. Мазаракі, М. І. Пересічний, С. Л. Шаповал та ін. ; за ред. А.А. Мазаракі. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. 340 с.
12. Северин В.Д. Джерело створення асоціативного образу в дизайні / В.Д. Северин, Н.В. Северин / Зб. наук. праць, зареєстр. у міжнар. базі «Index Copernicus» «Гуманітарний часопис», 2019, № 4. Х.: НАУ ім. М.Є. Жуковського «ХАІ». С. 140-147.
13. Северин Н.В. Дистанційна освіта в Україні в умовах воєнного стану / Н.В. Северин, В.Д. Северин / Зб. наук. праць, категорія Б «Новий колегіум», 2023, № 3. С.18-23
14. Сьомка С. В. Основи дизайну архітектурного середовища : підручник. Київ : Видавництво «Ліра-К», 2020. 480 с.
15. Сьомка С.В., Антонович Є.А. Дизайн інтер'єру, меблів та обладнання : підручник. Київ : Видавництво «Ліра-К», 2018. 400 с.

Допоміжна

1. ГОСТ 21.507-81. Система проектної документації для будівництва. Інтер'єри. Робочі креслення.
2. Губаль Б. Композиція в дизайні. Одно-, дво- і тривимірний простір. ІваноФранківськ: ПЦ Матвей, 2011. 240с.
3. ДБН В.2.2-9-99. Громадські будівлі та споруди. Основні положення. К. : Держбуд України, 1999. 47 с.
4. ДБН В.1.1-7-2002 С.15 Противопожарные нормы проектирования зданий и сооружений.
5. ДБН В.2.5-28.2006 Природне і штучне освітлення.
6. Пушкарьова К.К., Кочевих М.О., Гончар О.А., Бондаренко О.П. Матеріалознавство (для архітекторів та дизайнерів): Підручник / За редакцією д.т.н. проф. К.К. Пушкарьової. К.: Видавництво «Ліра-К», 2012. 592 с.:іл. Бібліогр.: 511-514.
7. СНиП 2.09.02.85* Проектирование общественных зданий и сооружений.